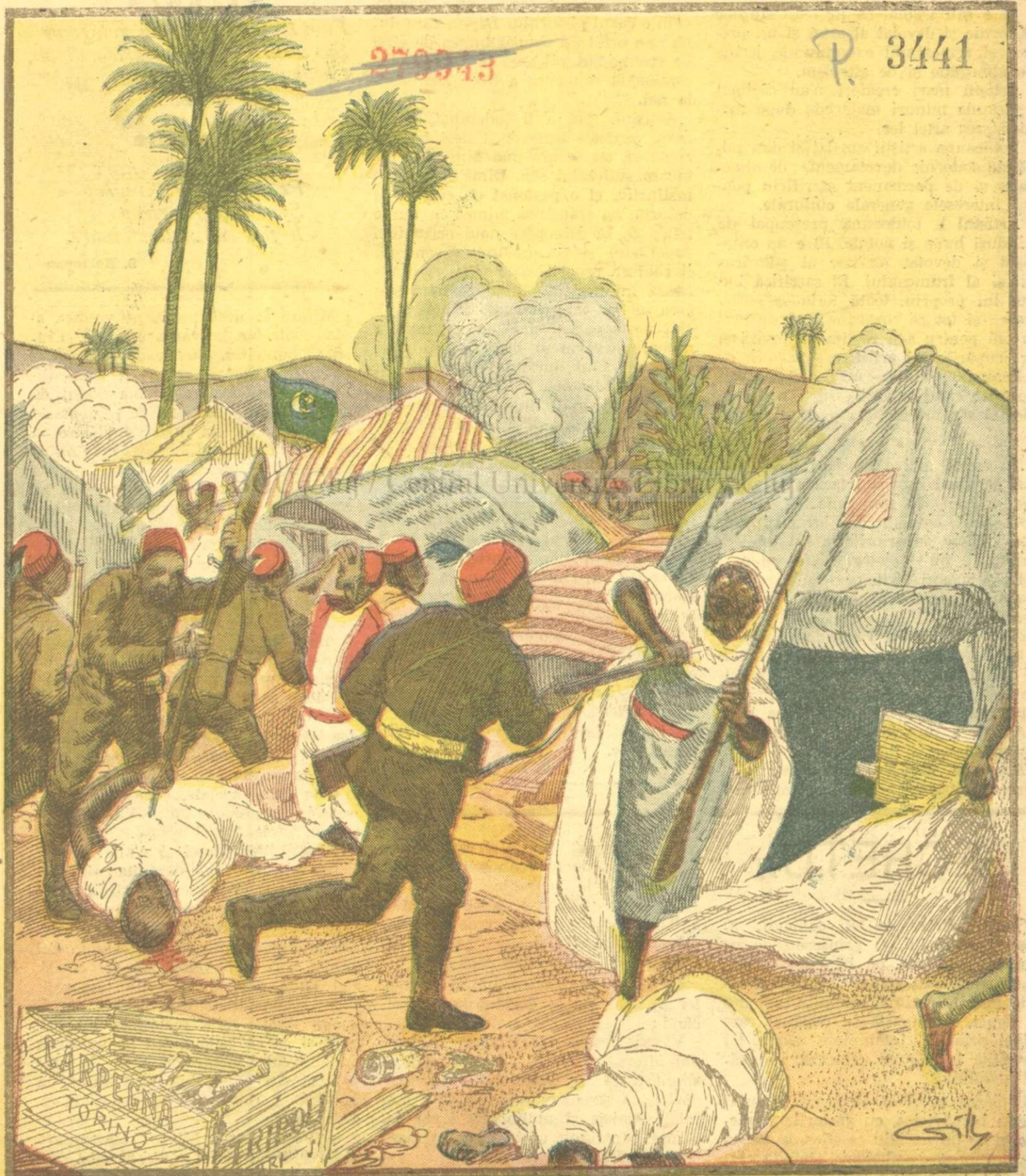

UNIVERSUL LITERAR

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei în străinătate pe un an 200 lei

Ciocnirile din Tripolitania

- 9. FEB. 1925

TRUPELE ITALIENE RISIPESC UN LAGAR DE ARABI RASCOLATI LA GASR-BU-HADI.

Bibl. Univ. Cluj.

731

Jertfa artistului

Viata artistului e o jertfa spontană și e un continuu sacrificiu de sine. Viata lui e o ofrandă adusă artei.

Artistul dacă vrea să creieze ceva de seamă trebuie să se jertfească, fiindcă sacrificiul e geneza creațiunii în artă.

El e sau trebuie să fie un slujitor statornic și devotat al artei și un prețios și remarcabil exemplu de jertfă, de abnegație și de altruism.

Artiștii mari creatori n-au câștigat totdeauna bunuri materiale după manifestarea artei lor.

Totdeauna artiștii au dat și dau pildă de statornic devotament, de abnegație și de permanent sacrificiu pentru interesele generale culturale.

Artistul e totdeauna preocupat de gânduri bune și nobile. El e un entuziast și devotat servitor al adevărului și al frumosului. El sacrifică lucrul lui propriu, toată forța sa sufletească și tot ce constituie mai de presă în om pentru a-și realiza și desăvârși preocupările lui artistice.

Pentru el nimic nu-i scump sau dureros, când e vorba să-și realizeze idealul său artistic.

• • •

Nu există nici o considerație de ordin personal care să-l facă a se abate din drumul său spre țintă.

De obicei, oamenii din jur nu-l știu, nu-l cunosc superioritatea lui intelectuală sau nu-l înțeleg. Astfel, el e izolat și uneori lovit, persecutat și câteodată izgonit din societate ca un proscris, cum sunt cazurile lui *Byron*, *Oscar Wilde*, *Paul Verlaine* și alții.

Când, după mari eforturi, artistul se manifestă cu magnifice realizări de artă, atunci conspirația mediocrității, care nu suportă răsplătirea bine meritată a superiorității, în loc să-l recompenseze, îl bârfește.

Homer și *Shakespeare*, cei mai mari dintre artiști-creatori, sunt contestați

chiar și azi în existența lor ca oameni, tot din acel spirit de invidie, care caută să coboare pe un om superior la nivelul comun.

• • •

Mulți n-au cunoscut gloria, iar alții i-au primit consacrară prea târziu, cum e cazul pictorului *Degas*, care după ce a orbit s'a ocupat lumea de el și i-a recunoscut valcarea sa artistică excepțională sau cum a fost *Eminescu* la noi.

Artistul, fără a fi îndemnat de cineva, jertfește benevol și desinteresat, zi cu zi, tot ce are mai bun din comora sufletului său. Dintr'un impuls instinctiv, el e pasionat de cultură și de artă, își frământă mintea în multe feluri ca să descopere noi orizonturi superioare și consumându-și energia și căldura propriei sale vieți, el luminează întunericul altora. Sufletul său e ca un fur care îndrumează pe alții, călăuzește pe toți și le dă speranță că numai adevărul și binele, utilul și frumosul sunt durabile și trebuie să triumfe totdeauna.

Jertfa artistului nu este inutilă. Artiștii sunt mesagerii artei și se sacrifică pe altarul fericirii comune. Ei sunt educatorii sufletești ai omenirii. Ei luminează și înalță mintea și realizează eterna frumusețe și creația desăvârșită.

Artistul întrevede o lume mai bună care să se înalțe ca sufletul său, să fie eroică ca și inima lui și să fie desinteresată ca și activitatea sa artistică.

Pără gând de recompensă și de glorie el nu așteaptă dela nimeni nimic. Măsura de apreciere a creației sale artistice, e în gradul de mulțumire sufletească ce-o resimte, ca o rezonanță postumă, după exhibiția operei sale.

G. Niculescu-Varone

TREI CATRENE

Lampa

Se mistue 'n tăcere
Odaia luminând,
Precum un genu gând
Se naște din durere...

Tigara

Fum! numai fum în rotogoale
Și versuri, frunze moarte'n drum,
Chemari adementoare
și scrum...

La culcare

Cu gândul la culcare
Pe orice „azi” 'ingrop—
Și al veșnicii strop
It fac cu „măine” mare.

S. Hortopan

Mirare al nostru, era pe vremea aceea controlor la vama Predeal. Cinstit, muncitor, Ștefan devenise simpatie colegilor săi, care îl compătimeau, orecum, din pricina boalii de care suferea — un nod ce i se puneu în gât, de câte ori vorbea mai tare — și fiindcă prin sficiunea lui, nu îi slânjenea.

Afară de acestea, nici odată nu iscălise vre-un memoriu pentru mărirea salariilor — memoriul pus la dosar, de altfel, fără rezoluție; așa că șeful, un om aspru, ocolit de toți, avea pentru el o purtare protectoare. Că Mirare al nostru era bogat, și nu se îngrijea de mărirea lefii nu puteu spune. Și chiar să vrem, ne-ar fi desmintit hainele lui demodate, cu gulerul verde și mânecile dantelate, de atâta purtare. El se mulțumea cu cât avea, fiindcă era în largul lui, putea să-și satisfacă patima ce-i dădea clipe de voluptate. Câte secrete nu sunt la o vamă!

Câte taine sociale, juridice, militare... cu concluziile lor: Va să zică ne-am țefeles?

Nimeni, dar nimci să n'afle!

Intr'o zi, un înalt demnitar, domnul R... trebuia să plece în străinătate; pentru a nu i se face neplăceri autorității sale, cu căutatul prin geamantane, fu încunostiințat biroul vămii. Cel dintâi care află vestea, fu un copist, dat afară dela finanțe în București și pripăsit aici de vre-o câteva săptămâni. Acesta, știa meteahna lui Mirare și ca să rădă puțin pe socoteala inofensivului controlor, puse la cale o farsă. Așa că, deabia intră Mirare în birou, că Damian se și repezi la el, zicându-i:

— Veste mare! Mi se telegrafiază dela centrală că un contrabandist grozav — și aici imaginația perversă a

SECRETUL

Ștefan Mirare, ca toți oamenii, aveau patima lui. O prinsese de pe timpul când era pe băncile școlii, unde contrastul atâtor caractere îl înfulentase. O patimă întâlnită mai des la femei, nevinovată în fond, și care totuși printr'o întâmplare nenorocită povestită în cele ce urmează, i-a grăbit sfârșitul...

Ii plăcea să spună secrete și în omul acesta bolnăvicios, cu gesturile impledicate de un nu știu ce sfios, se petrecea un proces psihologic atât de ciudat, — atunci când putea spune câte

o „confidență” cum îi zicea el — în-cât devenea de nerecunoscut.

Se apleca la gura la urechia celui care-l ascultă, așa că își împiedica suflarea, spiona cu privirile, tresărea și vorbea pe șoptite, cu o expresie de nețărmită bucurie pe față...

Iar când termina, cu umbre de mister în ochi, ducea degetul la ochi zicând:

Va să zică ne-am înțeles? Nimeni, dar nimeni să n'afle. „Și ce credeți că spunea? că va cădea guvernul Tancovici, că Arenian polițaiul, și-a înaintat demisia și multe alte fapte devenite banalități, citite de prin ziare cu mult timp înainte.

Dar să vă povestesc

lui Damian intră în funcțiune — contrabandistul Leroux din Paris, presfat de mai multe ori la noi și extrădat, vrea să ne-o șteargă de sub ochi diseară, cu trenul de nouă. Fii cu atenție... și mai ales... vorba".

Cum auzi Mirare acestea fugi la cabinetul șefului intră în birou fără să bată în ușă, și cu aerul misterios ce-l avea în asemenea ocaziuni, se apropia de „temutul”, care era adâncit în cercetarea unor hârtii uitate:

— D-le șef, o confidență. Diseară... și povestindu-i toate cele înșirate de Damian, termină: va să zică ne-am înțeles, nimeni, dar nimeni să n'afle...

Șeful însă intrigat, simțind aprinzându-se în el, tot zelul funcționarului conștient, începu să strige:

— Ce tot vorbești D-le? Cum să nu afle nimeni? Vrei să comitem o crimă datorie? Vrei să comitem o crimă?... Aii? Il arestăm...

Seara, pe peron lume multă aștepta evenimentul, căci contrar recomandărilor lui Mirare, svonul cu „contrabandistul” se răspândise.

După ce clopotul sună de trei ori, profetic, se zăriră licărind în noaptea două luminițe ce treptat se măriau, și îndată cu uruit prelung expresul se opri în stație. Prin geamul unui vagon de clasa I.a, demnul D... cu o hăvană între buze, privia pitorescul mulțimii de pe peron, când, deodată un glas strigă „uite contrabandistul” și cât ai clipi, zece gardieni cu șeful în cap se repeziră la inamovibilitatea sa, îl legară, și cu mult alai l-au dus în biroul direcțiunii, unde, după un sfert de oră agitat de puternice protestări, totul se lămurii. Toți rămaseră uimiți, șeful impietri, iar Mirare care privia spectacolul arestării dela una din ferestre, mai slab, leșină...

În urmă, lucrurile au decurs după cum era de așteptat. Șeful fu suspendat, iar bietul Mirare, autorul moral al ilegalității, fu dat afară, tocmai atunci, când spusese cea mai frumoasă confidență din viața sa. Chiar a doua zi, plecă din Predeal...

Peste două săptămâni, citește în gazetă că Ștefan Mirare din Târgoviște, a fost găsit mort la întretărirea căii Domnești cu Libertății. Dus la morgă, autopsia a constatat că murise din cauza unei sincope.

Andrei Vorlicul

A apărut
ALMANAHUL
ZIARULUI
„UNIVERSUL”
Pe anul 1925
20 lei exemplarul.
Pentru provincie se va trimite
5 lei porto.

MELANCOLIE

*Atâtea dor im iese de vremea care apuse
De când copilăria alături ne chemase...
O, sunt atâtea vorbe rămase azi nespuse
Și neștiute-atâtea dureri sunt azi rămase...*

*Pe lanu meu din suflet simt azi că e crescută
Cu rădăcini și frunze ce-ascunse slau tot timpul,
În loc de iarbă verde și frageadă, cucută,
Atătura de care măceșu-și naltă glîmpul...*

*Sunt peisagii multe ce'n minte-mi vin adese
Ca valuriie mării ce ferb spumoase, tainic,
Ca firele de lână ce toate se strâng aese
Să dea nuanțe multe când fac un covor tainic...*

*Pe atunci ducăam să pască la mal blânda-ți junice
Și iarna te uam numai cu mine 'n sănioară.
O, ce fotos că astăzi citesc pagini din Nietzsche
Când nu pot să fu vesel cum fui odinioară?*

*Pe atunci-ți-admiram chipul când cutegeam la pere
Și caerul de lână, doar de-a ta mână toarsă...
Dar azi, ce bucurie mai poate ca să spere
Acela aeta care fi e inima întoarsă?*

*Și dacă s'a dus vremea când din săpun clăbucuri
Înceam în vas, și'n urmă năitam baloane 'n aer,
Și dacă astăzi nu poți ori nu vrei să mă bucuri
Și-alătura de mine nu stai torcând din caor.*

*O, he ca odată în minte să-ți răsara
O clipă 'n care 'n stare fuseseși ca să t mântui
Cu zâmbetele tale, din zori și până 'n sară,
Pe-aceta cărui astăzi tu nu crezi jurământu-i!*

*Și inima străpunsă cu 'mpunsături de uce
Atuncea o vei face adânc să se lumine
Și fericită iaraș ca 'n vremuri o vei face
Când vei gândi la clipe, de n'ai gănait ta mine!*

Ioan Clorănescu

Modestia marilor scriitori

Tolstoi despre scrisul său

Cu cât un scriitor este mai genial cu atât este mai puțin mulțumit de opera făcută. Și asta e explicabil. Creațiunea chiar a omului de rând în imaginația lui, în visarea lui trează întrece puțințele redării acestei creațiuni în realitate. Or, creațiunea geniului este și mai mare de cât puterea lui de a executa ceea ce el concepe în visurile și fanteziile lui creatoare.

De acea în spovedaniile multor scriitori și artiști de valoare găsim recunoașterea nemulțumirii de opera crea-

ta. Așa Tolstoi vorbind de lucrările sale spunea unui intim prieten al său I. Teneromo următoarele:

— Nu cochetez, dar vorbesc adevărul curat, când afirm că eu apreciez sincer lucrările mele ca slabe și fără mare importanță.

Operile de artă le scriu cu ușurință și ele mi fac impresia înostătorului când el a înnotat mult timp și obosit se lasă în voia jocului apei și a vântului. El se odihnește și se amuzează. Pentru mine adevăratul înnot, în care m-am lăsat încă din adolescență, a fost munca gândirii religioase și toate scrierile mele au fost pentru a mi explica și lumina această muncă. Aceasta este munca mea, muncă plină de eforturi și de mare cheltuială de puțeri sufletești și numai obosit eu mă

las pe spate și mă dau jocului imaginilor artistice și amuzându-mă seriu romane, povestii mai ales din viața cercului meu.

Eu mă băăcesc în acest haos și care pot să prefuesc această bălăceală? Mai asămueesc sentimentul acesta cu sentimentul pe care îl are femeia care a născut mulți copii și este înconjurată de o familie mare. E straniu dar copii pe care i-a născut cu ușurință nu îi iubește așa de mult cum îi sunt dragi copiii pe care i-a născut cu greu sau a fost bolnavă după facerea lor. Faptul că a fost pentru ei pe pragul morții îi face mult mai dragi. Aceiași lucru încerc și eu și nu discut se poate că unele din lucrările mele literare să fie și bune dar eu nu sunt fermețat de ele, și văd în ele neajunsuri pentru care roșesc dar e prea târziu să le mai îndrept. Uite spre pildă făcând corectura unei noi edițiuni a romanului *Război și pace* am dat peste o scenă din ultimul tom al acestui roman. Ți aduci aminte când Nicolaie

Rostov se roagă că Dumnezeu să-l ajute să se însoare, cu bogata principesa Maria și să n'aibă neplăceri cu logodnica lui pe care o părăsise Sonia. El pusese pipa într'un colț, și începu să se roage în fața icoanei așa cum de mult nu se rugase. De odată intră Lavrusa, vistaveiul lui, și îi aduce două scrisori, una de la mama lui și alta de la Sonia. El deschide repede scrisoarea Soniei și cu mirare constată că Sonia îl eliberează de cuvântul pe care i l'a dat și îi permite să se însoare cu altă fată.

Mi-aduc aminte cum am scris această scenă. Cum mi s'a întâmplat mie această coincidență. Așa mi s'a părut că e mai de efect. Dar cefind această scenă am văzut că nu e totemai bine de ce s'a întâmplat așa și nu altfel.

Am imaginat o scenă dintre Natașa și Sonia în hotelul mănăstirii Trostzki, când Sonia a aflat că Natașa va fi logodnica lui Andrei și prin urmare lui Nicolaie nu-i va fi permis să se însoare cu sora lui Andrei cu princessa

Maria. Și atunci Sonia din mărinimie a și scris lui Nicolaie refuzul ei, — ce și-a zis: în orice caz cu mine nu te însori, cel puțin eu în ochii tăi mă voi ridica și mai mult. Și scrisoarea Soniei a cores-puns cu momentul rugăciunii. Pentru o povestire aceasta merge dar pentru un roman adevărat această scenă nu este bine. Și totuși mi de oameni citesc și nu și dau seama de greșala psihologică, ba ridică și în slavile cerului pe genialul scriitor. Eu aș fi preferat să scot tot acest episod din roman, dar m'am temut că dacă faci vr'o schimbare într'un loc vei trage și altele din alt loc și totă lucrarea trebuie de reuât. Nam făcut nici o schimbare. O poveste, să fie poveste, să mearză și așa.

Căți din scriitorii de o mai mică valoare de cât Tolstoi, sau cu mult mai puțină valoare au avut scrupulele lui, dar poate și de acea n'au fost Tolstoi.

I. D.

Napoleon în pictura rusă

Napoleon I a jucat un rol însemnat în viața culturală și intelectuală a Rusiei. Figura acestui geniu n'a impresionat numai prin faptul că împăra-

Singurul Tolstoi l'a deservit în mod brutal, pentru care fapt Merejkovski îl dojeneste pe autorul romanului *Război și Pace* în fiz. lui Napoleon este mic-orată și aproape ridiculizată. Merejkovski crede că Tolstoi nu l'a înțeles pe Napoleon sau invidia pe care acest geniu rusesc a nutrit-o față

lătea pagini celebre, tot romanul lui Tolstoi: *Război și Pace* se învârtește în jurul războiului lui Napoleon în Rusia, nici pictura rusească n'a rămas în urmă. Și ca s'a inspirat din invazia lui Napoleon în Rusia, cucerirea Moscovei, înfrângerea lui Napoleon, arderea Moscovei, retragerea lui

N. Vladimirov: Napoleon pe Țalul Poloni în fața Moscovei

tu Franței a străbătut întreaga Rusie și s'a oprit în capitala ei, dar a impresionat și prin grandiozitatea geniului lui. Dostoevski i-a consacrat pagini sublimе, Pușkin l'a cântat în versurile sale, Lermontov de asemeni

de toate geniile celelalte — de aceea el a criticat nedrept și pe Shakespeare, l'a făcut să fie rău și nedrept și cu Napoleon.

Dacă literatura rusă i-a consacrat a-

Napoleon din Rusia și dezastrul armatelor sale la Perezhina.

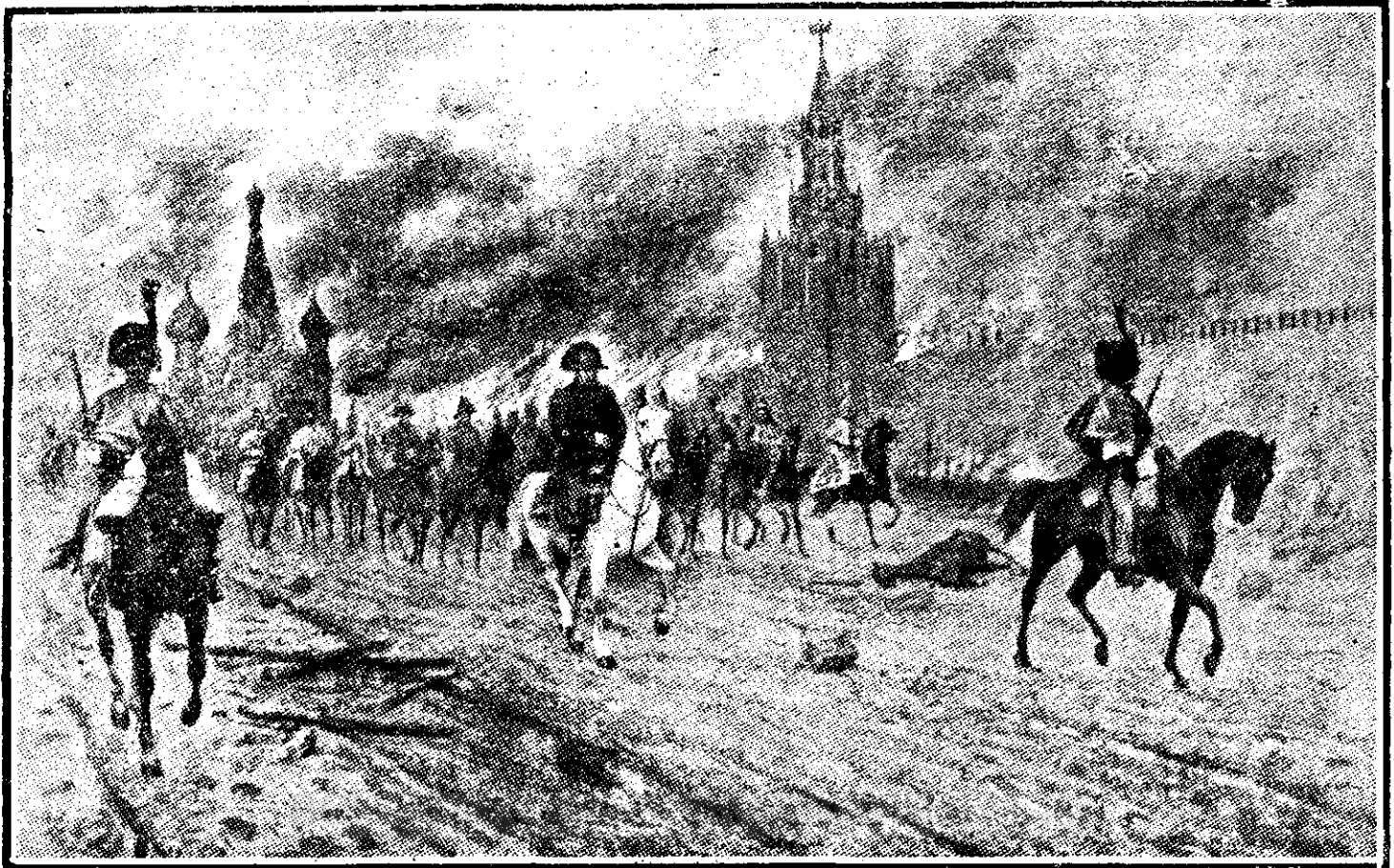
Pe lângă pictorul Veresciaghin care a avut un cull pentru Napoleon și pentru epopea lui războinică și alți pictori ruși au consacrat talentul lor re-

dărei scenelor principale din campania lui Napoleon în Rusia.

E greu de redat multe din aceste lucrări — dar am crezut necesar să dăm și cititorului *Universului literar* unele

și părăsirea ei de Napo'leon cu trupele sale: și tabloul lui *Vladimirov*: **NAPOLEON PE DEALUL POGLONI** de unde prieste în zare Moscova în care trebuia în ziua aceea să intre.

re probabil acum au luat drumul exilului, căci bolșevicii au vândut multe din pânzele bogate pe care muzeele lor și de stat și particulare erau încărcate, pentru ca din banii luați să

Mazurevski: Arzerea Moscovei, Napoleon părăsește Moscova

din aceste amintiri ale epopeii napoleoniene în Rusia.

Așa reproducem după tabloul lui *Mazurovski*: **ARDEREA MOSCOVEI**

Sunt încă multe tablouri care formau o galerie specială și care au fost adunate cu ocazia a 100 de ani dela invazia lui Napoleon în Rusia, dar ca

facă propaganda lor distrugătoare a tot ce este frumos și mare.

Dr. I. D.

Costache Negri ¹⁾

Quand on broute sa gloire en herbe de son vivant, on ne la réco te pas en épis, après sa mort.
Ernest Renan

În anul 1812, se naște la Iași *Costache Negri*, descendent al unei familii de o aleasă cultură; mari patrioți și cu o educație cu adevărat românească. Strămoșii despre tata și mama sa erau: Stefan Luca, Mare Logofăt, sub domnia lui Dimitrie Cantemir, care a fost trimis sol, în diferite împrejurări, în apărarea intereselor țării sale la curțile din Rusia și Polonia.

După mama-sa, descindea din familia Vernicului Miron Donici, familie de poeți. Primii șapte ani de copilărie, Costache Negri, i-a petrecut în casa părintească, între mama sa și poetul

Konachi; care luase în căsătorie pe văduva sa mamă, Petrache Negri, tatăl muris după câțiva ani dela nașterea unicului său fiu, Costache.

Konachi, era o persoană cultă: un patriot pasionat; un cunoscut poet, având și o avere considerabilă. Educațiunea și cultura pe care Negri o primise a avut o influență covârșitoare, în tot timpul vieții, întru dezvoltarea însușirilor sale; și pentru înălțarea, cât mai sus a nobilului său caracter, de care nu s'a despărțit un moment în tot cursul vieții sale.

Costache Negri, ajuns la etatea de a fi dat la școală, îl ajută norocul, a intrat la un institut francez din Iași. Aici se găsește cu Alecu Cuza, Mihail

Cogălniceanu, Vasile Alexandri, Doican, Asachi și alții, de care se leagă cu o sinceră, adâncă și prețioasă amiciție.

Din prima sa tinerețe el, se distinge ca o fire modestă și blândă, extrem de cumpătat în toate acțiunile sale. Din cea mai fragedă tinerețe își făuri pentru țara sa iubită, scumpele sale visuri naționale și democratice.

Văzând starea de înapoieră a țării, care nu se depărtase mult de timpurile de tristă memorie, ale Domniei Fanariotilor, căuta veșnic orizonturi noi în țările civilizate din apusul Europei. Pentru acest scop și înainte de 1841, pleacă în Italia și Franța, împreună cu vechii săi prieteni, V. Alexandri și Alecu Cuza. Costache Negri și ceilalți în voiajurile lor, asistă și observă marile lupte patriotice ce se dădeau pe acele vremuri în tot cuprinsul Italiei, pentru „Unitatea Națională”.

1) Pentru cei care nu cunosc înălța personalitate a marelui patriot.

Acelas țel și aceeași dorință urmărește Negri și în Franța.

În 1848, acești Apostoli ai neamului românesc, se reîntorc în țară ca să ia parte activă la revoluția ce izbucnește la Iași sub Domnia lui Mihail Sturdza, pentru cauzele și împrejurările ce se cunosc.

Revoluția fiind reprimată, iar revoluționarii unii surghiuniți în Mănăstiri, iar alții exilați. Printre aceștia din urmă, a fost Costache Negri, care se reîntoarce la Paris, unde își stabilește centrul de propagandă națională. Aici cade în plină revoluție, la ale căror lupte sângeroase pe baricade.

Tot în acest timp se aflau la Paris și liderii revoluționari din Muntenia, printre cari: N. Bălcescu, C. Rosetti, D. Bolintineanu, frații Brătianu, frații Golești și alții.

Costache Negri, desfășura împreună cu coreligionarii săi, o intensă activitate, în realizarea efectivă a reformelor ce se cereau imperios, pentru regenerarea neamului românesc.

Din micul său avut — moșia Mangina jud. Govurlui — Costache Negri, ajută pe exilații români, fără avere. Pentru reușita cauzei lor sfinte C. Negri, uzează de toate mijloacele ce-i stau la îndemână. Împreună cu V. Alexandri, bunul său amic, reușesc a se lega de o rodnică amicitie, cu marile istorice franceze, Edgar Quinet și marele poet Lamartine.

În intervalul sederei sale la Paris și în mijlocul pribeșilor de la 48, cum îi numește marele nostru istoric, N. Iorga, rostește în ziua de Sf. Ștefan — 1848 — o cuvântare memorabilă, atât de înflăcărată și convingătoare, că va rămâne ca un imbold prețios, pentru generațiile viitoare.

În această caldă atmosferă pluteau cele mai curate și înalte sentimente sufletești și raționale, pentru regenerarea neamului său.

Negri sfârșește a sa cuvântare cu aceste frumoase și înălțătoare cuvinte „**IN VISURILE MELE, INFLOREDIT SE ARATA VIITORUL ROMANIEI**”.

Această profecție a marelui nostru patriot, s'a realizat, în cursul de aproape un secol, pentru binele și fericirea neamului nostru românesc.

Costache Negri, după anul 1848, părăsește Franța și apreciind, că momentul este prielnic, vine în țară se stabilește la moșia sa, Mangina unde cu toți tinerii patrioți români, din generația sa, se întâlnesc și unde s'a și făurit viitorul Moldovei și al întregului neam românesc.

Aceste întruniri aveau zice poetul Alexandri, un obșnuit al casei, un caracter familiar și național. Mangina va rămâne de veci, un loc sfânt, și binecuvântat; un cenacul, un loc de pelerinaj al acestor tineri culti moldoveni și munteni. Mangina, a fost o bisericuță unde s'au format Aposto-

O FLOARE...

La geamurile mele, în glastră, am o floare
Letargică la lună, balsamică la soare
Discretă la zefirul și brizele ce-o frâng.
Ca dungile albastre sub ochii cari plâng
La geamurile mele, în glastră am o floare
Deapururi drăgălașă, deapururi zămbitoare
E smulsă dintr'o jerbă de melancolici criuri
De-ai zice că-i căzută din magice grădini
Dar câtă poezie de dulce amintire
Nu-și distilează 'n tujer gingasa-i n'azmuire.
De multe ori nostalgic la geam când o zăresc
Resimt fiori. Bujorii pe față mi regăsesc
O grijă, o dorință, în dragoste speranță
Ș'o mână drăgălașă îmi pipăește clanța...
Ah! grația suavă, subtilități de crin
Ș'a buzelor dogoare..., și-al ochilor senin
În jur o letargie, balsamică divină
Și floarea dintre geamuri culege lună plină
De loc nu e geloasă,... din contră neoferă
Cu gestul resemnării, splendoarea'i efemeră.
Din jertfa'i drăgălașă, briante se restrâng
Pe dungile abastre a ochilor ce plâng
E multă bogăție în dragostea curată,
Dar câte deziluzii în jalea mea bogată
Discretă 'n bădiuire, tomnatecă la soare
La geamurile mele, în glastră am o floare
Și 'n astă dimineață mi-apare și mai blândă
Oglinda mea fragilă în care se cufundă
Bujori, și ochi și buze, dogoare și carmin
În glăstra dintre geamuri muri ultimul crin...

De Gik

lii Idealului nostru național. Aici s'a pregătit, în prima fază, marele act național „**Unirea Principatelor**”.

Pentru a prea slăvi pe acești mari Apostoli ai românismului și făuritorii Unirei, le vom reproduce numele lor și anume:

A. Cuza, Mihail Kogălniceanu, Ion Ghica, C. Negri, Vasile Alexandri, Anastase Panu, din comitetul Unionist, Alecu Russo, Mavrocordat, Lascăr Rosetti, N. Bălcescu, D. Bolintineanu, C. Filipescu, Alecu Goleșcu, Ioan Emanoil Florescu, organizatorul primei armate românești și alții.

Actele mari patriotice săvârșite în timpul vieții lui Costache Negri, pentru înălțarea neamului românesc, și la care a contribuit în mod hotărâtor, cu mari sacrificii, la realizarea lor, au fost, în ordinea cronologică, următoarele:

„Desrobirea Țiganilor — 1848 — „Improprietărea țăranilor” „Alegerea lui Vodă-Cuza”, și „Unirea Principatelor” — 1856-1861.

Secularizarea averilor Mănăstirești — 1862.

Desrobirea Țiganilor s'a realizat, sub domnia lui Mihail Sturdza. Ziua și momentul când s'a tradus în fapt, acest act umanitar, a însuflețit toate inimile românești. Pentru Costache Negri, desrobirea Țiganilor în realizarea ei era ca un pas înainte al des-

robirei neamului românesc. Patriotismul său înflăcărat, îi inspiră cu această ocazie, următoarele versuri:

„Cruda vânzare de oameni și mai
cruda despățire”
„A fiilor de părinte, prin tirana
Neagru-orbire”
„Fie vesnic blestemată! Și ca Iuda
vânzătorul”
„Cine vinde, vândut fiel! Și vândut
cumpărătorul”

Sentimentele liberale și democratice, de care era însuflețit Costache Negri, nu puteau să-i fie indiferentă, chestiunea națională a improprietății numită și chestiunea rurală. Aceasta era o soluțiune de dreptate, de pace, de înfăptuire și consolidare a neamului românesc.

Improprietărea zice, istoricul Al. Xenopol, a fost opera exclusivă și uriașă, a marelui român Mihail Kogălniceanu, în primul rând, și a demnilor săi colaboratori, Costache Negri și Alexandru Ion I. Cuza.

Kogălniceanu, prin această reformă s'a afirmat în fața neamului său, ca un mare om de stat; având alături pe Cuza-Vodă, un abil și hotărâtor om de guvernământ. Rolul ce Costache Negri, a avut în realizarea acestor mari reforme liberale, îl fixează însuși Kogălniceanu, în discursul său din anul 1890; când în plină cameră,

vorbind de marii bărbați liberali și conservatori ai țării, contimporanii săi, zice: „Priviți, bustul lui Costache Negri, decanul liberalilor din Moldova, care deși în mod greșit vroia ca fiecare țaran, să aibă bucata sa de pământ, totuși, a fost *Pala și Tăria* acestei țări”.

Omul faptelor mari, se născuse pentru națiunea română, și acesta era *Alexandru Cuza*. Credința tuturor bunilor români, din clasa conducătoare a țării, era că numai el putea ca domn al țărilor surori, să realizeze *Unirea definitivă a Principatelor*; visul de aur al românismului.

Numai prin această reformă, neamul românesc pentru totdeauna, își asigură vitalitatea sa națională. Dela indoita alegere a lui Cuza-Vodă, până la Investitura lui, de către Sublima Poartă, și Unirea definitivă, a

urmat o epopee întreagă; un lanț ne-sfârșit de conflicte și împrejurări cari compromiteau la orice moment, realizarea Idealului național.

Pentru aducerea la bun sfârșit, al acestui mare act, și pentru fericirea neamului românesc, se născuse Costache Negri, care în colaborare cu Vodă-Cuza, a dat poporului român, Unirea Principatelor.

Acesta este, adevărul istoric, riguros, exact, după cum documentează și afirmă istoricul nostru A. Xenopol. Prin Unire zice Vodă-Cuza s'a realizat în fapt principiul frăției românești.

Actul Investiturii și al Unirii definitive, cereau pentru desăvârșirea lor, o formă oficială, conform Convenției dela Paris — 1858.

(Sfârșitul în No. viitor)

A. Vernescu

O FERICIRE

Episod din războiul 1916 — 1918 —

Din cerul mohorât și tăcut cădeau într-una fulgi de ninsoare, și troenele se așezau mereu peste satele și câmpiile pustii! Era și viscolul își cânta pustiul și mai cumplit. Spre apus, orizontul se făcuse mai purpuriu, fulgii de zăpadă cădeau mai deși și mai mari, și cu cât zarea se făcea mai întunecată, cu cât umbrele nopții se întindeau mai departe, cu atât viscolul părea mai rece și mai de nepătruns!

Valuri de omăt se fugăreau în fășii albe peste câmpuri de gheață, căduri de lupi inotau prin zăpadă hămesiți de foame, iar prin văzduhul rece și mort, stoluri de ciori pribegiau croncănind, mânați de vijelia crivățului nebun!

Nu se zărea nimic, nici în cer nici în pământ. Satul Oniceni era înzăpezit cu totul sub culmile Carpaților. Din depărtare, casele păreau mușuroaie de furnici acoperite cu zăpadă, iar slabele lumini ce se zăreau pela ferestre erau asemenea cu ochii lupilor ce licăreau în întuneric pe câmpiile pustii. Totul era fără viață și Dumnezeu părea că-și revărsase tot blestemul peste lume... La gura sobei, în care ardeau trei vreascuri rupe din gard, stătea cu ochii lăcrămași și obosiți dna Sabina Vartolomei înconjurată de Olguța și Lola, două fetițe cu ochii albaștrii și cu păr bălai, gândindu-se la dansul, la nenea Ionel, dus acolo în zărilor de urgie.

Oftau din adâncul sufletelor lor, când își aduceau aminte de căminul părăsit și ocupat de dușmani. D'apoi spânzurătorii din pădure ce urâte mai erau!... Ce îngrozitoare la vedere erau crengile copacilor de care atârna câte un spânzurat! Par'că și a-

cum zăresc corpul soțului și taticului lor, părintele Vartolomei, legându-se rece în bătaia vântului, atârnat de cel mai înalt copac din pădure, spânzurat de nemți pentru că era Român, și ca preot se rugase în biserică pentru izbânda oștilor noastre.

Ce înfățișare sinistru avea acea pădure de ale cărei crengi atârna câte un spânzurat invinuit de trădare de neam, și ochii lor eșiți din orbite par'că și morți își blestemau călăii! Ce sfâșietor era freamătul frunzelor amestecat cu sunetul oaselor ciupite de corbi, și ce jalnic le răsuna în urechi plânsul celor ce-și boceau morții!

Dar vai, când ea și fetițele au fost duse în fața generalului și întrebate de ce au înlesnit fuga lui Ionel la România, cum au tremurat când generalul cu vocea-i aspră le-a spus că vor fi spânzurate tot în aceeași pădure. Noroc de aghiotantul generalului care era polonez și care le-a înlesnit fuga peste munți, căci alt-fel și dănele azi ar fi atârinate de câte o creangă având ca tovarăși corbii și morții. Așa le-a fost viața în Ardeal dela începutul războiului.

În orice margine de pădure prefăcută în spânzurători, era scris pe o scândură mare cu litere roșii „Cimitirul trădătorilor de neam”. Ce cuvinte îngrozitoare și totuși ne adevărate! Cum se putea numi trădător de neam un român care veacuri de-arândul a zăcut în robie, ingrășând cu sângele lui pământuri străine, luptând pentru idealurile altor neamuri și care acum cu ori-ce preț căuta să rupă lanțurile sclaviei! Și vai Doamne, ce streanguri mai erau pe la răspântiile drumurilor, și ce de oase mai înăl-

beau câmpurile! Ce-o mai fi oare la Turda sătisorul lor drag și în căsuța lor oare ce strein locuiește?... D'apoi oare Ionel mai trăește, sau a căzut strâpuns de gloanțe dușmane?... Acestea le erau gândurile de când au trecut munții stabilindu-se în Oniceni primite cu dragă inimă de românii din sat, ca pe niște martire ale nemului, sătule de lacrimi și sbucium. Dar oare ce larmă se aude în noapte, acum când viscolul e așa de cumplit?! De odată la geamul astupat cu omăt se ivi o siluetă de ostaș, care le spuse să-și facă repede bagajul frebuind să părăsească satul căci ai noștri se retrag, iar dănele ca fugite din Ardeal să-i urmeze spre a nu cădea din nou în ghiarele călăilor. Bagajele? Dar ce bagaje, decât doar numai paltoanele cu cari au venit îmbrăcate.

Fetițele, cu ochii obosiți de nesomn, o urmau în neștire. Ajungând în drum, se suiră într-o căruță de a armatei pornind din nou în pribegie. Doamne, ce vremuri triste și grele!

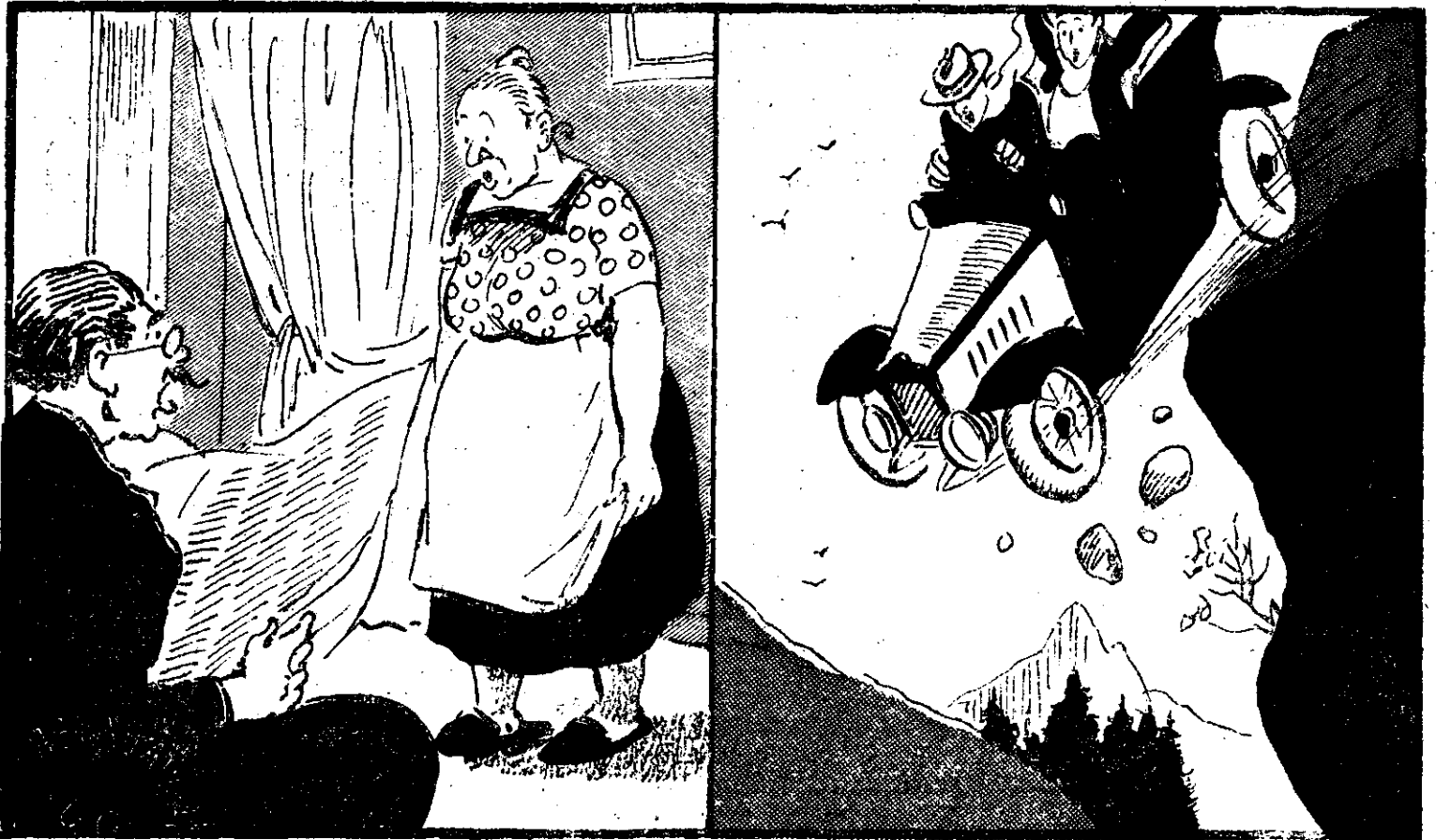
Oare vei mai răbda mult pe acești monștrii ce voesc să domine omenirea?! Oare încă nu-i vărsat destul sânge nevinovat și nu sunt destule păduri prefăcute în spânzurători?!...

Mare-i mila și răbdarea Ta Doamne! Fulgii cădeau ca potopul din cerul arămiu și pustiu, viscolul mâna mai amarnic zăpada peste câmpuri, iar în urmă sgomotul de retragere și moartea se auzea tot mai tare. Asemenea strigătului morții se auzeau comenzi răgusite în noaptea pustie și rece și la un semnal dat toți se opiră ca prin farmec și sgomtul de pușcă se auzi și mai cumplit, răcnete și vaete și mai amare, iar printre rândurile de ostași răslețiți, ca o furtună umbla un ofițer cu un trup de uriaș strângându-i din nou în coloane, pornind și cu mai multă furie la atac!

Ce bine seamănă acest ofițer cu Ionel al lor! Ar fi voit să-i sară în cale, dar nu, căci de ar fi fost Ionel s'ar fi repezit în brațele lor, și cu toate acestea ce lung le-a privit și ce lumină misterioasă era în privirile lui!! Dar vai sârmanul, poate de mult e mort, sau poate nici n'a reușit să treacă la români, și oasele lui poate încă tot mai atârână în vre-o pădure în bătaia vântului! Pe când sufletele lor triste plângeau în tăcere părăsite, soldatul de la căruță plecase și el la luptă, sgomotul de bătaie amestecat cu furia viscolului era mai îngrozitor ca'n iad, iar strigătele de „ura” erau mai mărețe și mai puternice. De odată ca prin farmec sgomotul luptei amuți, iar soldații în strigăte de bucurie aduceau pe umerii lor pe ofițerul cu trupul de uriaș ce i-a condus în luptă, distrugând până la unul cetele dușmane ce-i urmăreau, și mare le-a fost mirarea și bucuria când în cel purtat pe sus recunoscură pe iu-

Naivitate

Spirit practic

— De ce nu vii când te sun? Mario?
— Păi, domnu n'a spus că n' e acasă pentru nimeni...

O afacere drăgă, îți vând mașina cu o sumă de lei!

bitul lor Ionel pe care-l crezuseră mort, găsindu-l azi în acest mare erou care cu o mână de ostași a nimicit două batalioane de Nemți. Câte lacrimi de bucurie nu vărsară toți patru, și câți soldați n'au plâns gândindu-se la mamele lor rămase departe așteptându-i!! Așoi în mijlocul câmpului înghețat, ostașii, cu toții înghetăra în jurul ofițerului lor, care în momente așa de tragice și-a regăsit mama și surioarele pe care credea că nu le va mai vedea nici odată, iar viscolul încetă de ași mai fluera pustiul, nevoind par'că a strica liniștea și fericirea acelor ce credeau că nu se vor mai întâlni!

În timp ce în satul Clinceni clopotul dela bisericuța pe jumătate distrusă, printre lespezile încă fumegânde aducea nițumiri lui Dumnezeu pentru izbânda ostilor noastre, pe câmpul înghețat și pustiit acoperit cu cadavrele acelor ce-și apărau credința și neamul, noaptea era martoră la fericirea căpitanului Ionel Vartolomei care în urma isbândeii câștigate de el și de ai lui, și-a regăsit mama și surioarele! În fața acestei răsplăte cerești, ostașii pluteau pe aripile speranței, iar sufletele lor aveau să pornască și mai oțelito în lupte, căci încă mulți mai sunt de răpus!!

Anton Gurgu

STROFE

Trec în zări
nuanțe stranii
incoloro
de mister
Și'n acorduri
de litani
S'aprind candelile
pe cer.

Pe cărări
caaelnîtează
vrăji de pace
luna plină
— Iar pe lac,
ce dormitează,
fese haină
de lumină.

Plopii albi,
de nostalgia
unor clipe
trecătoare,
— Își îmbină
armonia
într'o jaimcă
chemare...

Irisări
de-albastre tonuri,
ceru pe câmpuri
reverin,
— Și pe ruinate
domuri
Se cobor
melancoli...

George I. Breazu

Citiți „Veselia”

„Universul Literar”

CUPOXUL Nr. 6

Strângeți complet aceste cupoane și veți lua parte la premiile „Universului” printre cari și **3 CASE**.

Tragerea în primăvară